

512

Instructio DECIMATORUM.

Primo.

HOgy minden szántó vető Ember paraszt *fundus* után való földekben vetett gabonájából, *id est*: Búzából, Rosból, Tavaszbúzából, Tenkellyből, Zabból, Kőlesből és Póhánkából tartozik az igaz Tized Dézmát kiadni, a' szerint Bárányokból és Rajméhekből, Borból-is, közönségesen tudva vagyon. 1. Arpat

Secundo.

DEzmás Hiveink azért, ki vivén a' *Curialistákat*, Földes Uraknak vetéseit, és ha kiknek az iránt *exemptió*jok lenne, azokat-is, *de cetero* minden helységeken akár Nemes akár paraszt renden lévő lakosokat vegyék Laistromban, *exament* tévén hit alatt, kinek-kinek mennyi gabonája, 's egyéb Dézma alá való jószágá léssen, abból az említett Király vagy Tized Dézmát az Ország számára szorgalmatoosan ki-fzedgyék.

Tertio.

HOgy egy könnyen meg-ne tsalattassanak azon Dézmás Hiveink, a' hol szűkségesnek irányozzák számban vivén a' mint fel van téve, minden külön kenyeres ember

ember Dézma alá való jószágát, azontól *pro experimento* igazán adták é bé, vagy nem gabonájoknak számát, ki is fordúllanak a' mezejekben és szomszédra, 's földről földre, *investigál*ják a' gabonákat, és ha *comperiált*atnak, hogy valami *denegült*atott volna, azt *confiscál*lyák; ki-vívén a' köz szokás szerint, magok számára az *contraband*nak harmadát.

Quarto.

Sok tsalárdság és országnak *defraudatio*ja szokott betűszni olykor, midőn némelly Országá hasznával keveset gondoló Lakosok, csak nem az egész mezőséget ortvánnak, Templomok földének, vagy másnak fogják. *Cautusok* legyenek azon Dézmás Hiveink, hogy az ilyeneknek egy könnyen hitelt ne adgyanak, hanem jóformában értekezvén 's *examínál*ván a' dolgot, ha *comperiált*atnak, hogy az olyatén *pratendált* ortványokból ez előtt a' szokott Dézmát ki vették, most is a' szerint *exigál*lyák a' Dézmát ok-is; ha pedig *comperiált*atnak, hogy nem járt Dézma belőle, hadgyák abba, Mellyet a' Dézmának kevés vóltából észre vívén, annál nagyobb okok léfzen Dézmás Hiveinknek a' tsalárdság *investigatio*jára.

Quinto.

Mind az Országnak, mind a' szegény embernek nagy könnyebbségére 's hasznára léfzen, ha Dézmás Hiveink edgyüvé számlálván, *modoprævid* mindeneknek gabonáit, azontúl *experimentumot* vésznek 's *comportál*ván a' jóból, közép szerüből, és az allyafsából egy ke-

ref

resztre való kévét, azt ki-tsépeltetik 's ahoz szabván, és a' tséplők részire *obveniál*ható. *Jusra-is reflexiót* tévén, a' Gabonának termését szemül alkuszszák-meg a' Dézmát ki-adó lakosokkal; úgy mindazonáltal ne légyen sem egy sem más résznek rövidségével.

Sexto.

Szokott lenni 's léfzen most-is, az All-Földségen kiváltképpen, hogy a' Lakosok csak nem egészen szokták meg-kaszálni 's boglyákban rakni gabonájokat, úgy hogy a' Dézmások *tempore Decimationis* meg sem alhatnak mennyi *obveniál*hat a' Király Dézmára, ha nem sokára a' mit a' szegény ember bé-ad, *contentusok* szoktak lenni, ebben pedig mind idő töltés, mind sok ravaszság tapasztaltatik olykor, Botsáffanak azért Dézmás Hiveink *currenst prævid*, hogy az olyatén kaszált Gabona egy forma boglyában rakatassék minden helységekben, úgy hogy *tempore Decimationis* leg-alább a' boglya szám jöhesse bé, 's ahoz képest ki-tsépeltetvé n itt-is kettő 's három, alkhasanak Dézmás Hiveink.

Septimo.

Hogy a' keresztekben-is meg-ne tsalódgyanak, tudni ok kell, hány kévékből szokott mindenütt *comportál*odni a' kereszt, mert néhol harminczből, néhol húszból, néhol huszon kettőből, néhol kevesebb kévékből *comportált*atnak, 's ha nem léfzen *animadversio* a' kivék számára, a' hol a' tized szám ki-nem telik, olly helyütt meg tsalattatnak Dézmás Hiveink, ha a' keresztben lévő kivék számára nem téznek *reflexiót*.

X 2

Octavo.

Octavo.

EL-marad fokaknak a' tizeden fellyül két három báránya, avagy annyi kőpü rajméhe, a' mellyeket váltó pénzen szoktanak *redimálni*, ez illyeténkből azért Dézmás Hiveink, nem többet, hanem négy-négy pénzt számlálván szedgyenek, Rajnak a' Rajit számban tudván, és azokat is oda értvén a' mellyeket *prævie* el-adtanak volna.

Nono.

AZ hol boros helyek vannak, idejében vigyázzanak Dézmás Hiveink, ne *distrabáltsák ante Decimationem*, azt pedig tisztán szedgyék-bé 's *adminisztrállyák* oda, a' hova léssen parantsolattyok, a' bé-vőtt szokás szerint őtt, hat, mély földnyire szokták el vinni a' Dézmát; az hol mindazáltal efféle szokás nem lett volna, *Novitas* ne *inducáltsák contra Legem*, a' Borokat pedig Akó-fával fűzerellyék, és úgy nem, a' mint irányzomra szokták, vegyék-ki az igaz Dézmát.

Decimo.

Sarló pénzt, keresztyén pénzt, bott pénzt, ostor pénzt, *pro ratione locorum* szoktak *exigálni*, az iránt is azért az helyekben *observált usushoz* szabják Dézmás hiveink magokat, közönséges egy pár Aratótól négy poltura, a' hol ki-tudódik az Arató rész, a' hol pedig az Arató rész ki nem tudódik, semmivel nem tartozik.

Undecimo.

AZ Aratóknak szük volta miatt annyira *vilescúlván* a' Gabona, hogy fok helyekben majd csak nem feleben

leben aratnak az Aratók pedig *per abusum* négy-négy polturával szokták fokszor *contentálni* a' Dézmásokat, ez illyeten helyekben azért a' hol ennyire *vilescúlt* a' Gabona, Dézmás Hiveink az Aratók részét is a' kiknek őtt kereszten fellyül való részek lenne, Törvény szerint bé-dézmallyak.

Duodecimo.

A' Szolgák, béresek, parasztok és az ollyaténok Gabonájokat is, a' kik pénzes ékével szoktak vettetni, és hogy pénzes ékével tették a' vetést, magokat Dézma alól *subtrahálni* akarjak, Dézmás Hiveink Törvény szerint meg-dézmallyák, a' kiknek őtt kereszten fellyül való gabonájok léssen, ha pedig kevesebb, ki sarlo pénzel, ki ostor pénzel, 's bott pénzel, az helységeknek bé-vett szokások szerint tartozzanak, azt azért Dézmás Hiveink ki-szedgyék.

Decimo tertio.

A' Birák *immunisok* lévén a' Dézmától, Dézmás Hiveinket szokták tartani, de ellenben ez iránt *excedálni* is szoktanak a' Dézmások, pompáson kívánván magokat tartatni; hogy azért ez iránt szabják magokat e' mostani időhöz, ők is *præmoneáltatnak*.

Decimo quarto.

HA valahol meg nem alhatnak szemre a' Lakosokkal Dézmásink, 's kellene Asztagban rakatni a' dézmát, *in hoc casu* jó vigyázással legyenek a' Dézmakra, hogy

hogy azt *comportáltatván*. minekelőtte az alkalmatlan ősi idők bé-jőnek, el is nyomtattasák, ki-adván mindenütt a' nyomtatók részit, és a' szokás szerént az ebéd köblött-is, azontúl szolgálatsák a' közelebb lévő *Profont-Házunkhoz*.

Decimo quinto.

Comperiáltatott az-is gyakorta, hogy a' Dézmások edgyik vagy más helységbéli szegénységtől az hamarebb való bé-dezmalás okáért meg-ajándékoztatásokat kívánván, és annak tekintete miatt a' dézmalást vontatván mind a' szegénység gabonájában 's mind a' Dézmabéli *proventusban* nem kevés kárt szoktanak okozni. Legyen azért arra szorgalmatos gondgyok Dézmás Hiveinknek hogy az Haza Törvénye szerint a' Gabonabéli Dézmalást *ante Festum sancti Egidii* egészen elvégezhesék minden helységekben 's pusztákban, más-ként ha mi kár azon ajándék kívánására nézve a' Dézmalás halogatása miatt, vagy a' dézmabéli jövedelmekben, vagy a' szegénység Gabonájában következik, az olly kárnak *refusájára irremissibiliter obnoxáltatnak*. Melly annak idejében *Exactor* Hivünk által-is fog szorgalmatosan *investigaltatni*.

Decimo sexto.

EL-végezván *pravió modó* a' dézmalást, a' *sedecimát* az helységbéli *Plebanusoknak*, mindenből DézmásHiveink igazán adgyák-ki, olly helyekben *Cathedráléval* tartozván az Egyházi személyek, az holt *observáltatik* ezt ki-vivén.

Decimo

Decimo Sep. 10.

Hogy *tempore dandarum de super Rationum* az *Exactor* Hiveinknek, sőt magoknak is a' Dézmásoknak kevessebb munkájok légyen, vegyenek Dézmás Hiveink azon helységeknek, az holott a' dézma *peragáltatik* Egyházi személyeitől, avagy ha a' nem lenne, magoktól a' Lakosoktól *Contraquietantiát*, mennyi *obveniált* akar-mifele dézma-is, 's a' szerint légyen *quietantiájok super, extradatis sedecimis & super universis erogationibus*.

Decimo octavo.

EL-végezván a' dézmalást a' ki a' szokás szerint *ad sumum* szent András napig, *omni ex parte* véghez-mehet, készen legyenek mindgyárt a' számadással, hogy az *Exactor* Hiveinknek, *ante ingressum futuri Anni*, kezekhez adhasák 's adgyák-is, és ha mi *difficultások* leszen-is, arra-is késedelem nélkül felelhessenek.

Decimo Nono.

Hogy a' *Fiscalis* Jofzáginkban a' szegénység ideftova ne *disztraháltasék* azon jófzáginkban való szegénységtől az ott való Tiszteink szedgyék-bé, mind a' Tizedt, mind a' Nónát 's ahoz képest eze Dézm 'sunk afféliben ne-is avassa magát.

Vigesimo.

Sok helyütt járván a' Dézma ekkorától *ist in sortem salarit* az Egyházi Rendnek, az ollyaton Dézmákat ezentúl is kezeknél hadgyák azon Egyházi Rendnél, akar mitsoda valláson legyenek, hogy *sustentatiójok* iránt ne lehessen panaszok; de mint hogy az ollyatén

tén Dezmákért a' Parochusok vagy Ecclesiák le-szokták
az Arendát tenni, azon Arendát Dézmásaink bé vegyék,
és mind arról 's mind másféle pénzbéli jövedelemről
számot adgyanak *Exactor* Hivcinknek.

Vigesimo primo.

Mind ezeket, sőt ezeken kívül-is valamit jónak 's
hasznosnak ítélnék lenni, a' Nemes Ország részéről,
tartoznak el-követni és mindenekről *sub pana Articulari*
számott adni. Datum *in Casaria nostra ad Morimok*

posthinc. die 22da julii. Ao 1705.

*Ad mandatum sua fere,
meis Realis p[ro]p[ri]is*

*Sigismundus Janoky
Helytartó*

*Sigismundus Janoky
Helytartó*

Daniel Gulvany